

Rezime Izvještaja guvernera - Novembar-Decembar 2014

Ažurirano: 06.02.2015. godine

U Izvještaju guvernera za novembar i decembar 2014. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2014. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2014. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u novembru i decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2014. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata BDP Crne Gore je, u 2013. godini, ostvario rast od 3,3%, dok je u prva tri kvartala 2014. godine ostvaren rast u odnosu na isti period 2013. od 1,5%, 0,3% i 1,3%, respektivno.

Cijene su u decembru 2014. godine, u odnosu na prethodni mjesec, smanjene za 0,4%, dok je godišnja stopa inflacije u decembru iznosila -0,3%.

U 2014. godini u odnosu na 2013. zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 11,4%. Pad je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 19,6% i sektoru prerađivačke industrije od 6,7%, dok je rast proizvodnje ostvaren u sektoru vađenja ruda i kamena od 14,4%. Broj dolazaka turista, u 2014. godini, veći je za 1,7%, u odnosu na 2013. godinu, dok je rast noćenja iznosio 1,5%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvih devet mjeseci 2014. godine u odnosu isti period prethodne godine, smanjen za 0,9%, a prevoz robe povećan je za 4,1%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 27,4%, a prevoz robe za 1,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju u prvih devet mjeseci 2014. godine povećan je za 14,7% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u 2014. godini, proizvedeno ukupno 308.345 m³ šumskih sortimenata, što je za 17,9% više u odnosu na prethodnu godinu. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2014. godine zabilježilo pad od 5,4% u odnosu na isti period 2013. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2014. godine iznosio je 171.158 lica, što je za 0,6% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 2,4% više u odnosu na decembar 2013. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2014. godine iznosio 34.687 što predstavlja pad od 0,1% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 0,5% u odnosu na decembar 2013. godine.

Na kraju decembra 2014. godine, od 65.035 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.160 ili 21,8% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 1,5%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju decembra 2014. godine iznosio 496,1 milion eura, i bio je za 1,9% viši nego na kraju novembra.

Koncentracija duga na dan 31.12.2014. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,5% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 37,7% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.134,4 miliona eura na kraju decembra 2014. godine i bila je za 0,9% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti, koji su ostvarili pad od 2,4% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na kraj prethodne godine niži za 1,9%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,6% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su na kraju decembra 2014. godine iznosili 2.308,1 milion eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 1,5%, dok su u odnosu na kraj 2013. godine viši za 10%. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite privrede se odnosilo 640,7 miliona eura ili 27,8%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.331,7 miliona eura ili 57,7%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2014. godine iznosio je 443,6 miliona eura, što je za 0,2% manje nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 11,5% više nego na kraju prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u decembru iznosili 448,7 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 3,4%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju decembra tekuće godine iznosili 375,6 miliona eura i činili su 15,87% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 4,1%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine niži za 11,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2014. godine je iznosila 9,22%, što predstavlja pad od 0,06 p.p. na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj decembra 2013. godine zabilježila pad od 0,14 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2014. godine je iznosila 9,02%, što predstavlja pad 0,87 p.p. na mjesečnom nivou, i pad od 0,40 p.p. u odnosu na decembar 2013. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,83% u decembru 2014. godine i bila je niža za 0,06 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na decembar 2013. godine ostvarila pad od 0,71 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 214,9 miliona eura na kraju decembra 2014. godine, i bilježi rast od 4,1 milion eura ili 1,9% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 18 miliona eura ili 9,2%. U decembru dvije banke nijesu iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 51,6%, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 27,8%, a u državnim zapisima 20,6%. Tokom decembra 2014. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6 miliona eura u novembru 2014. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,5%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,5%).

U decembru 2014. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,5 miliona eura kroz 501 transakciju. Ostvareni promet bio je manji za 82,9% nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.12.2014. godine je iznosila tri milijarde eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,1%. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju decembra 2014. godine bila 11.356,11 indeksnih poena, bio je niži u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 2,8%, dok je indeks MONEXPIF iznosio 3.037,38 i zabilježio je pad od 10,3% na mjesečnom nivou.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u decembru 2014. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 18,7 miliona eura, dok je u decembru 2013. godine ostvaren deficit u iznosu od 29,7 miliona eura. Deficit budžeta, za dvanaest mjeseci 2014. godine, iznosio je 102,6 miliona eura, odnosno 3% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 155,2 miliona eura ili 4,6% BDP-a, što je u odnosu na plan za decembar više za 6,6%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u decembru 2013. godine, ostvaren je rast od 7%. Izdaci budžeta iznosili su 173,9 miliona eura ili 5,1% BDP-a, što je za 57,2% više u odnosu na plan za decembar 2014. godine, a 8,4% više u odnosu na ostvarenje izdataka u decembru 2013. godine. Na kraju novembra 2014. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.961,9 miliona eura ili 57,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 389,8 miliona eura ili 11,5% BDP-a, a na spoljni dug 1.572,1 milion eura ili 46,3% BDP-a.

U prvih devet mjeseci 2014. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 16,4% u odnosu na isti period prethodne godine i iznosio je 267,6 miliona eura. Povećanje spoljnotrgovinskog deficita za 3,2%, kao posljedica manjeg izvoza roba (za 10,3%), je faktor koji je u značajnoj mjeri uticao na povećanje deficita tekućeg računa, dok je uvoz bio na približno istom nivou kao 2013. godine. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u 2014. godini, iznosio je 353,9 miliona eura, što predstavlja povećanje od 9,3% u odnosu na prethodnu godinu.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u novembru i decembru.

U novembru i decembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Okončana je druga faza projekta Procjene potreba CBCG, uključujući ekspertske misije koje su održane u periodu od oktobra do decembra. Ostvareno je učešće na sastanku radne grupe za poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna politika, na kojem je predstavljen Izvještaj sa skrininga. Evropskoj komisiji i radnoj grupi za poglavlje 17, dostavljen je Akcioni plan za ostvarenje drugog mjerila za otvaranje ovog poglavlja. Ostvareno je učešće na video konferenciji sa predstavnicima Evropske komisije u vezi završnih mjerila za zatvaranje poglavlja 4 – Slobodno kretanje kapitala, a u vezi sa zaključcima sa video konferencije pripremljen je Akcioni plan za usaglašavanje sa pravnom tekovinom za ovo poglavlje. Ostvareno je učešće na video konferenciji Evropske komisije u vezi završnih mjerila za poglavlje 32, u dijelu zaštite eura od falsifikovanja. Održana je Sesija 4 Radne grupe VI na temu „Distanciona trgovina“, u organizaciji Nacionalne konvencije za integraciju Crne Gore u Evropsku uniju, na kojoj je ostvareno učešće. Ostvareno je učešće u radu Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, koji je održan u Briselu. Ostvareno je učešće na IX sjednici Komisije za evropske integracije, na istoj je razmatrano pitanje administrativnih kapaciteta za sprovođenje PPCG EU u periodu 2015–2018. Povodom misije o Nacionalnom programu ekonomskih reformi (NERP), Alexandra Cas Granje, šef B jedinice (Crna Gora, Island, Makedonija i Turska) u Generalnom direktoratu EK za proširenje, boravila je u posjeti Crnoj Gori. Sastanku je pored predstavnika Delegacije EU u Crnoj Gori prisustvovao i Antonio Sanchez Pareja iz DG ECFIN-a, Alexander Fricke i Andreas Papadopoulos iz DG ELARG-a. Ostvareno je učešće na sastanku radne grupe za poglavlje 9 – Finansijske usluge, na kojem je predstavljena pregovaračka pozicija za ovo poglavlje. Ostvareno je učešće na sastanku podgrupe – DOMEN 2 „Makroekonomska statistika, nacionalni računi i strukturalna biznis statistika“, na kojem je prezenetirana pregovaračka pozicija-mjerila za zatvaranje poglavlja 18. Ostvareno je učešće na IV sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.